

Festa dels Cortals a Castelló

• Amb motiu de la diada de Sant Antoni, Castelló d'Empúries celebra la Festa dels Cortals, en record dels temps en què es podia viure de la terra

• La Festa de Sant Antoni se celebrava antigament amb gran il·lusió i era la segona festa més important de la vila, després de la Sant Llorenç

NÚRIA SERRA

Es cortals de Castelló d'Empúries són uns masos antics del terme de Castelló d'Empúries. Fa cinquanta anys existien una cinquantena de cortals a la zona de Castelló que es troba al voltant del Parc Natural dels Aiguamolls. "Quan els habitants del poble es guanyaven la vida treballant la terra i vivien als cortals, celebraven la Festa de Sant Antoni amb gran il·lusió. Era la segona festa important de la vila, la més important seguie sent la de Sant Llorenç el dia 10 de juliol. Per la festa de sant Antoni la gent del poble estava convidada a dinar als cortals", comenta Epifani Martín Font, habitant del mas Brossa.

Fa cinquanta anys el sistema de vida era rural i agrari a diferència d'avui en dia que és més industrial. Els propietaris dels masos solien tenir masovers que treballaven les seves terres, mentre que els grans pagesos no treballaven. La família de masovers vivien en una construcció més petita al costat del casal. Els animals de granja: cavalls per desplaçar-se al poble, amb carro o sense, el bestiar boví, ovi, porcí i les gallines, conills, coloms entre d'altres; es guardaven en quadres a dins del mas. Els cortals solien tenir un graner a prop de l'edificació on guardaven el menjar pels animals.

Fa cinquanta anys existien una cinquantena de cortals al terme municipal de Castelló d'Empúries, prop dels Aiguamolls

Un d'entre els molts antics cortals de Castelló d'Empúries a la zona dels Aiguamolls (Foto: Núria)

Amb motiu de la festa, diumenge, dia 15, es va celebrar un dinar de germanor (Foto: Núria)

"Durant la festivitats, les millors orquestres es desplaçaven a la capella de Sant Antoni, -al centre de tots aquests masos- per tocar sardanes i perquè tothom ballés amb molta alegria. Actualment les sardanes es fan a la plaça del poble després de la sortida de missa a la Catedral. Així doncs el sentit de la festa no és el mateix de fa cinquanta anys, on el centre de la festa eren els cortals i els seus voltants. Ara se centra a la vila i només es fa la missa de Sant Antoni a la capella, aquesta activitat s'ha conservat sempre", comenta Epifani.

"Cal destacar que fa cinquanta anys els masos s'omplien de gent del poble aquests dies de Sant Antoni. En aquell temps se circulava amb tartanes i carros petits -no hi havia cotxes- i quan els pagesos anaven a la vila de Castelló d'Empúries havien de descollar l'animal i el deixaven en alguna casa. La festa servia per agrair a la gent del poble la cura que tenien dels seus animals de tir. Així doncs el dia 17 de gener els pagesos oferien grans tiberis als vilatans. Per aquelles festes es feia missa dues vegades, la primera en record dels difunts dels masos i després dedicada a sant Antoni, a la capella" explica Epifani. Diumenge passat es va fer missa a la Catedral i avui se'n fa a la capella.

Ja fa uns anys que els tiberis que s'oferien als cortals han passat a oferir-se a la Sala Municipal del poble de Castelló d'Empúries, on es reuneixen els habitants amb orígens de pagesos i tothom qui vulgui. S'ha desvirtuat el sentit original perquè la vida rural s'ha perdut molt, la terra ha deixat de ser productiva. Els animals de granja, introduïts posteriorment com a

transformació del sector agrari, també s'han anat desvalorant i un pagès ja no es pot guanyar la vida fàcilment. El sistema de vida dels habitants ha evolucionat molt però s'ha volgut conservar la tradició d'aquesta festa modernitzant-la.

A causa del canvi de sistema de vida molts d'aquests cortals s'han anat abandonant al llarg del temps. Se n'ha conservat algun on viuen els propietaris, com Can Brossa i Can Cua, però la majoria no són habitats, i els masovers van marxar al poble, on podien guanyar-se millor la vida. Els masos que es conserven són dels propietaris o se'ls han venut. La terra va anar decaient i la gent marxava del camp al poble. Per aquest motiu només es conserven amb vida uns vuit masos, els quals els amos no han abandonat, on encara viuen o s'han destinat a nous usos més moderns com el turisme rural, per exemple Can Gusó i La Mare de Déu de la Font, o les terres s'han transformat en plantacions de fruiters, sobretot pomes i presseguers a Can Gelabert. També hi ha qui ha conservat el treball de la terra però ja no viu aïllat de la vila sinó que s'ha desplaçat a viure allà i només ha mantingut el terreny dels camps com a arrossar, Can Garriga, Can Peret de la Gallinera. O altres cortals que s'han venut a gent de Barcelona, com la Torre

El canvi de sistema de vida ha provocat que molts d'aquests cortals s'hagin anat abandonant al llarg del temps

del senyor Barraqué.

A les festes d'enguany s'ha celebrat una missa en honor a sant Antoni a la Catedral de Santa Maria de Castelló, on s'han repartit els "Goigs a llaor de sant Antoni dels Cortals" amb lletra de Montserrat Vayreda i Música de Pere Cortada. Seguidament, sortint de missa, la Cobla "Els Rossinyolets" ha tocat tres sardanes a la plaça Joan Alsina. A les dues del migdia s'ha ofert un dinar de germanor a tothom del poble que ho volgués, amb un preu de 15 euros. Un preu simbòlic per tot el que han ofert: una bona amanida de la terra, amb enciam, ceba de Figueres, tonyina, i embottits de pagesos de la vila. Per segon plat, musclos amb salses alioli i vinagreta, fet amb oli casolà i després també vedella amb bolets. Per postres, un pastisset de nata i sucre cremat. Per beure, vi negre, aigua i cava. També s'ha repartit cafè i llet, i diversos licors de fruites o whisky per acompanyar el cafè i pair l'apat. La Delegació de la Fundació Oncolliga Girona s'ha encarregat de preparar els plats.

S'ha comptat amb la presència d'unes 150 persones, comptant organitzadors i col·laboradors. Abans de repartir els cafès els membres del Parc Natural dels Aiguamolls han ofert calendaris del 2006 amb els dibuixos fotogràfics dels animals autòctons de la zona. Un detall molt apreciat per a tothom. A continuació hi havia ball obert a tothom a càrrec d'en Jordi i en Ramon. Aquest dimarts, a les 12 h, a la capella de Sant Antoni se celebrarà l'Eucaristia. Els organitzadors han sigut els Pagesos dels Cortals de Sant Antoni amb la col·laboració de l'Ajuntament

**GOIGS A
SANT ANTONI**

**LLAOR DE
DELS CORTALS**

DE LA PARRÒQUIA I VILA DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES

Des de temps immemoriaus
ens tenim per filloresos.
N'heu dels nostres pagesos
Sant Antoni dels Cortals.

Per nos plantar bona feta
en la vida del terroir
i que nos treu manjar collit
per a l'altars de la vida.

Que en cures i passatges
com flaire el bestiar
i sempre t'hem l'arraigat
per a poder treballar.

For nos tenim la il·lusió
del que sigui per nos treballar
i collir i gaudir la palla
de nos el nostre art i tracte.

Dites nos de la varietat
de dinar casual i sana
als de vida desenvolupada
i de que el nostre fill nos parli.

Volem bens espantats
sentir nos a Deus somenys
N'heu dels nostres pagesos
Sant Antoni dels Cortals.

Per honorar sant Antoni durant la festivitats es cantaven goigs a llaor del sant